

FRI-ONLINE-1-SW-07

PROJECT IDEA FOR BUILDING AN INNOVATIVE SOCIAL ENTERPRISE THROUGH A BROAD PARTNERSHIP

Ivaylo Ivanov, PhD Student

Department of Business Development and Innovation

University of Ruse "Angel Kanchev"

Phone: +359876458448

E-mail: ikivanov@uni-ruse.bg

***Abstract:** The main purpose of this report is to explore the mechanism of interaction in the context of a broad partnership to build an innovative social enterprise on the example of successful European practices in support of older people suffering from dementia. This report aims to contribute on filling this gap and shed light on the practical application of social entrepreneurship and its development in Bulgaria. The research has the value of a foundation for designing an innovative business model of a social enterprise based on the example of successful European practices in support of the elderly. The findings show that united in a broad international partnership and through project funding to contribute to the adaptation and testing of the borrowed innovative model, we would support government policies for deinstitutionalization of the elderly in Bulgaria and contribute to the development of science and practice of social and solidarity economy.*

***Key words:** Social enterprise, Innovative model, Adult care, Social responsibility*

***JEL Codes:** L31; M14*

ВЪВЕДЕНИЕ

Социалното предприемачество е област на интерес за нарастващ брой изследователи (Kannampuzha & Hockerts, 2019; Rey-Martí et al, 2016). Източна Европа не прави изключение, като броят на изследователите и публикациите нараства през последните две десетилетия (Hota et al, 2019; Zahra et al., 2014; Short et al, 2009; McQuilten, 2017). България също не е изключение от този процес. Ограниченият брой съществуващи проучвания по социално предприемачество се правят преди или малко след приемането на Закона за предприятията от социалната и солидарната икономика през 2019 г. и нямат възможност да наблюдават и анализират резултатите от неговото приложение (Ivanov & Kotsev, 2021).

Основна цел на настоящия доклад е да изследва механизма на взаимодействие в рамките на широко партньорство за изграждане иновативно социално предприятие по примера на успешни европейски практики в подкрепа на възрастни хора страдащи от дементен синдром.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Основен акцент е поставен върху идентифициране на успешни европейски практики в подкрепа на възрастни, страдащи от нелечими заболявания, като Алцхаймер, Паркинсон, дементен синдром и др. Социалното предприятие, което съчетава предприемаческа дейност със социална цел и постига социално въздействие е подходящата алтернатива на формалните грижи за възрастните хора.

Предизвикателството деменция и успешни европейски практики за справяне с нелечимото

Според годишният доклад на Алцхаймер Европа за 2019 г., 7.2% от хората над 65 годишна възраст в България страдат от Алцхаймер и други деменции, а общият брой на хора с деменция в България е близо 109 000, което се равнява на 1.54% от цялото население на страната. Прогнозите са, че до 2025 година, въпреки очакваният отрицателен прираст на населението, броят на хората с деменция в България ще нарасне до близо 115 000, което ще се равнява на 1.72% от населението. Ситуацията само ще се влоши до 2050 година, когато броят на болните се очаква да се увеличи до около 133 000 или 2.47% от населението в България²⁴.

Накратко, след 30 години, процентът на болните ще скочи повече от два пъти, което означава че товарът върху икономическата, здравната и социалната система също ще нарасне неимоверно. По тази причина е изключително важно да се предприемат спешни мерки за справяне с последствията от деменцията - както за семействата на болните, така и за цялото общество.

В контекста на изложеното, голям брой европейски държави имат значим успех с различни политики за справяне с последствията от дементния синдром. Една от тези държави е Норвегия, която често е сочена за добър пример²⁵, заради станалите популярни алтернативни модели на институционалните грижи, и заради цялостната организация и подход към предоставяне на грижи за хората с деменция. Норвегия е добила известност с високия дял на децентрализация и повишаване ролята на местната власт. А това изисква заделянето на по-висок бюджетен дял за общините. В сферата на здравните грижи в Норвегия по-голяма част от лечението и грижите се реализира на местно ниво, в среда близка до семейната. Освен това, с приемането на Плана за дългосрочни грижи през 2015 г. в Норвегия се обръща особено внимание на научно-изследователската дейност, развиване на компетенции, на обучението и привличане повече работещи в социалните предприятия и услуги, както на взаимодействие със семейството и доброволческите организации при предоставянето на грижи. Дневните центрове също са форма на подкрепа за грижи в домашна среда. Те предлагат временни грижи, смислени дейности и социална среда за болни, които живеят в семейна среда.

В Нидерландия набира популярност предоставянето на дневни грижи за потребителите във ферми. Това е сравнително нова концепция, която добива популярност и в държави като Ирландия, Норвегия, Белгия, Италия, Португалия и т. н.. За разлика от стандартните дневни грижи, които обикновено са свързани с институционални здравни заведения, фермите за грижи оперират в по-ограничен обем и предлагат атмосфера, близка до домашната. Този иновативен модел за предоставяне на грижи се развива извън здравния сектор и философия и има различен фокус. Основната цел на фермите за грижи е да позволи на потребителите си да участват в обществото възможно най-дълго. Подобно на ситуацията в Норвегия, фермите за грижи в Нидерландия комбинират земеделски дейности с услуги за грижи за различни видове клиенти от здравния и социалния сектор, включително хора с психични разстройства, зависимости, интелектуални затруднения, деца с аутизъм и възрастни хора с деменция.

Идентифициране, адаптиране, проектиране и апробиране на иновативен бизнес модел на социално предприятие

Както е показано на Фигура №1, проектната идея е ориентирана към създаване на широко международно партньорство, обединено около Русенски университет „Ангел Кънчев“ в качеството му на бенефициент. С усмивка наричам този модел „Грите стълба на създанието“ и интересът ни е продиктуван от взаимодействието между тях. В поставеният

²⁴ <https://alzheimer-bg.org/dementia/statistics/>

²⁵ <https://www.alzheimer-europe.org/Policy/National-Dementia-Strategies/Norway>

от ляво стълб намират място утвърдени и престижни университети-партньори от Нидерландия, Белгия, Италия и Германия; социални предприятия, социални кооперации и НПО от същите държави с опит и утвърдени успешни практики в грижите за възрастни хора със заболявания и различни форми на димения. Наричам лявата страна „Изследване и анализ“. Такива ще са и дейностите, свързани с партньорството тук: методи, посредством които ще идентифицираме иновативни практики-основа на търсения бизнес модел. Първият в страната Университетски хъб (център) за социално предприемачество при РУ „Ангел Кънчев“ е разположен в средата. Централна е и ролята му в проекта при подготовката на социални предприемачи. Ролята на целева група в проекта е отредена на студенти от бакалавърски и магистърски програми и докторанти от специалностите Социално управление, Социални услуги, Психология, Клинична психология, Здравни грижи, Право и др., затова в центъра са разположени част от факултетите в които те са обучавани. Така се нарича и централно разположения стълб „Обучение и научна работа“. Центърът за продължаващо обучение при РУ „Ангел Кънчев“, където срещу заплащане възможност за обучение получават предприемачи с образователна степен бакалавър и/или магистър желаещи да разширят познанията си в областта на социалното предприемачество, също е централно разположен. Третият стълб е „Практическо приложение“. Там са партньорът Община Русе, която в изпълнение на националните политики за деинституционализация на грижите за възрастни, под форма на публично-частно партньорство, концесия или друго, дългосрочно предоставя за ползване сградата на бившето ОУ „Христо Ботев“ в с. Червена вода. Това предложение е мотивирано от близостта на населеното място до болниците и услугите в областния и общински център, подходящия сграден фонд и прилежащия му терен. Партньор е и социалният предприемач, юридическо лице, който осъществява оперативното управление на целта на партньорството - иновативен бизнес модел на социално предприятие по примера на успешни европейски практики в подкрепа на възрастните хора. В основата на успешно реализираните проектни дейности е изпълнената основна цел на проекта, а именно: Социално предприятие „Водица“, предлагащо здравно-социални грижи за възрастни. В подкрепа на потребители от местната общност се предлагат и допълнителни услуги: Дневен център и Хоспис за възрастни.

И накрая, но не по важност, е финансирането, което ще бъде осигурено посредством програми и фондове на ЕС (безвъзмездна финансова помощ, кредитни инструменти и т.н.). Проектното финансиране е необходимо за старта на предприятието и неговото безпроблемно функциониране преди то да може да се издържа от стопанската си дейност.

Очаквани резултати от реализацията на проектните дейности:

- Изградени перспективни партньорства с утвърдени европейски университети;
- Обследвани, идентифицирани и адаптирани към условията у нас успешни европейски практики в подкрепа на възрастните хора;
- Създаден в рамките на проекта първи в страната Университетски хъб (център) за социално предприемачество;
- Привлечени след прозрачна селекция в екипа на Университетския хъб (център) за социално предприемачество преподаватели със задълбочени знания по теория и практика на социалното предприемачество в качеството им на ментори (наставници) на обучаемите студенти и докторанти;
- Разширено приложно поле за реализация на студентите, докторантите и др., посредством предприятие на социалната и солидарна икономика с добавена възможност да практикуват в условия близки до реалните;
- Предоставена възможност посредством „Център за продължаващо обучение“ към РУ „Ангел Кънчев“ за повишаване на професионалната квалификация на предприемачи

с образователна степен бакалавър и/или магистър в областта на социалното предприемачество чрез придобиване на професионална квалификация с код 120-6054 (социален предприемач) и код 1344-6006 (социален предприемач в социална услуга), съгласно НКПД²⁶.

- Студентите и докторантите получават възможност за практика, стаж и доброволчество в условия, близки до реалните в създаденото социално предприятие.

Фиг 1. Механизъм на взаимодействие в рамките на широко партньорство за изграждане иновативно социално предприятие в подкрепа на възрастни хора страдащи от дементен синдром

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Социалното предприемачество е една от модерните политики на европейско ниво, чрез която се адресират съществени обществени проблеми, но доколко познаваме неговата разнолика природа? Предприемачите в социалната и солидарна индустрия се различават от тези, които преследват чисто търговски цели и прилагат корпоративна социална отговорност. Социалният предприемач съчетава производствената, търговската и дейност в сферата на услугите със социална цел и постига социално въздействие.

В обзиримо бъдеще авторът - той и социален предприемач, с подкрепа от университетското ръководство, възнамерява да инициира разработването на проектно предложение, финансирано от програми на ЕС по модела, представен по-горе, посредством което да се направи теоретично изследване с практико-приложна насоченост, фокусирано върху концептуално моделиране на иновативно социално предприятие, като се дефинира

²⁶ <https://www.mlsp.government.bg/uploads/24/nkpd/list-of-occupations-01-01-2021.pdf>

предмет на социалното въздействие в подкрепа на възрастните хора. Дългосрочната цел е етапите, представени по-горе да се реализират последователно в полза на обществото.

REFERENCES

Hota, P., Subramanian, B., & Narayanamurthy, G. (2019). Mapping the Intellectual Structure of Social Entrepreneurship Research: A Citation/Co-citation Analysis. *Journal of Business Ethics*.

Ivanov, I., & Kotsev, E. (2021). State Support for Social Entrepreneurship in Bulgaria: Some Thoughts on the Adequacy of Existing Regulations. XVI. *International Balkan and Near Eastern Congress Series on Economics, Business and Management*, (p. 79-90). Istanbul, Turkey.

Kannampuzha, M., & Hockerts, K. (2019). Organizational social entrepreneurship: scale development and validation. *Social Enterprise Journal*.

McQuilten, G. (2017). The political possibilities of art and fashion based social enterprise. *Continuum Journal of Media & Cultural Studies*.

Rey-Martí, A., Ribeiro-Soriano, D., & Palacios-Marqués, D. (2016). A bibliometric analysis of social entrepreneurship. *Journal of Business Research*.

Short, J., Moss, T., & Lumpkin, G. (2009). Research in social entrepreneurship: Past contributions and future opportunities. *Strategic entrepreneurship journal*.

Zahra, S., Newey, L., & Li, Y. (2014). On the frontiers: The implications of social entrepreneurship for international entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*.